

Investeren in gendergelijkheid
en vrouwenrechten

Slim en effectief

Samenvatting

Nederland heeft internationaal al decennialang een sterke reputatie op het bevorderen van gelijke rechten en kansen voor alle vrouwen en meisjes. Dit doet Nederland onder meer via haar ontwikkelings Samenwerkingsbeleid. Deze focus op gendergelijkheid en vrouwenrechten levert Nederland direct en indirect voordelen op. Allereerst op het vlak van economische groei: investeren in gendergelijkheid kan de wereldeconomie tot wel 28 biljoen dollar groei opleveren, waar Nederland als handelsland van profiteert¹. Daarnaast draagt het bij aan veiligheid en stabiliteit. Vrouwen spelen een belang-

rijke rol in conflictpreventie en bij het voorkomen van extremisme en terrorisme. Zo blijken vredesakkoorden waar vrouwen aan meegewerkt hebben, tot zelfs 35% langer stand te houden.² Tot slot zijn er voordelen voor het klimaat: als vrouwen beter betrokken worden bij klimaatuitdagingen leidt dat tot meer innovatie en betere oplossingen.^{3,4} Daarom is het van belang dat Nederland wereldwijd blijft bijdragen aan weerbare samenlevingen waarin gelijke rechten en kansen voor alle vrouwen en meisjes centraal staan.

Gendergelijkheid staat voor de juridische en maatschappelijke gelijkstelling en gelijke behandeling van mensen ongeacht geslacht, genderidentiteit of seksuele gerichtheid.

Onder **vrouwenrechten** vallen alle mensenrechten van vrouwen, zoals o.a. benoemd in de Grondwet, het Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het Verdrag voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen en het Verdrag van Istanboel van de Raad van Europa.

— Introductie

Tussen 2021 en 2025 investeert Nederland 3% van het ODA (Official Development Assistance)-budget in projecten gericht op gelijke rechten en mogelijkheden voor vrouwen en meisjes. Dat is minder dan de VN-verdragen en EU-richtlijnen verlangen, maar nog altijd een aanzienlijk bedrag.⁵ Naast de vele morele argumenten is het waardevol om te onderzoeken wat deze investering in de rechten van vrouwen en meisjes Nederland uiteindelijk oplevert.

De historische Nederlandse focus

Al tientallen jaren richt Nederland zich binnen het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid op het bevorderen van gelijke rechten en kansen voor alle vrouwen en meisjes. In de jaren '90 kwamen thema's als onderwijs, gezondheidszorg en economische emancipatie voor vrouwen centraal te staan. De internationale Beijing Declaratie en het bijbehorende Actieplatform uit 1995, waarin vrouwenrechten als mensenrechten werden erkend, droegen hieraan bij.⁶ De Nederlandse overheid, maatschappelijke organisaties en andere experts worden internationaal gezien als kundige en ervaren voorlopers.

Vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit zijn de drie belangrijkste waarden in Nederland.⁷ Wij vinden het in Nederland bijvoorbeeld volkomen vanzelfsprekend dat meisjes net als jongens naar school gaan om zich zo te kunnen ontwikkelen; we staan dan ook al jaren bovenaan de internationale lijsten op het gebied van gelijke kansen in het onderwijs.⁸ Het recht op gelijkheid tussen vrouwen en mannen is vastgelegd in onze Grondwet en in verschillende Europese en internationale verdragen die Nederland heeft ondertekend.⁹ De focus op gendergelijkheid en vrouwenrechten is daarom logisch.

Toenemende druk

Momenteel staan echter wereldwijd gelijke rechten tussen vrouwen en mannen onder druk door toenemend conservatisme en geweld. Mensen die opkomen voor gendergelijkheid en vrouwenrechten krijgen vaker te maken met tegenwerking en (online) geweld en krijgen steeds minder financiële steun¹⁰. De ongelijkheid wordt wereldwijd groter. Zo worden werknemers in de informele sector (veelal vrouwen) economisch het zwaarst getroffen in tijden van crisis.¹¹ De krimpende ruimte voor het maatschappelijk middenveld juist op deze thema's en het gebrek aan deelname van vrouwen in politieke besluitvorming, vredesprocessen en wederopbouw, draagt in sommige landen bij aan de uitholling van de democratie. Daarmee bestaat het risico dat landen afglijden naar onderdrukkende, gewelddadige en totalitaire regimes of vatbaar zijn voor de invloed van dit soort regimes.¹²

Zo dragen vrouwen bij aan het stimuleren van een weerbare samenleving (Power of Women)

Het Power of Women fonds richt zich voornamelijk op vrouwenrechtenorganisaties die vrouwen en meisjes, maar ook mannen en jongens, helpen om op te komen voor gendergelijkheid en vrouwenrechten. Het YW4A-partnerschap (Young Women 4 Awareness) is een van de consortia die via dit fonds wordt gesteund. YW4A organiseert leiderschapstrainingen voor jonge vrouwen in Kenia, Egypte, Palestijnse Gebieden en Zuid-Soedan. In de trainingen leren jonge vrouwen om op te komen voor hun eigen rechten en die van andere vrouwen in hun gemeenschap, bijvoorbeeld in het geval van kindhuwelijken.¹³

Het Nederlandse beleid

Nederland geeft prioriteit aan gendergelijkheid en vrouwenrechten omdat het direct invloed heeft op economische welvaart en nationale veiligheid. De ministers van Buitenlandse Zaken en voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking verwoordden het in 2021 als volgt: "Gendergelijkheid en sociaaleconomische en politieke deelname en leiderschap van vrouwen is niet alleen een kwestie van rechtvaardigheid, maar leidt ook tot effectiever beleid en meer welvaart en vrede".¹⁴

Waar ligt de nadruk in het Nederlandse beleid?

Nederland steunt maatschappelijke organisaties die een belangrijke rol spelen bij het vragen van aandacht voor, en het versterken van de positie van vrouwen met als doel:

1. Vergroten van vrouwelijk leiderschap en deelname van vrouwen aan (politieke) besluitvorming;
2. Economische zeggenschap en een verbeterde economische omgeving voor vrouwen;
3. Voorkomen en stoppen van geweld tegen vrouwen en meisjes;
4. Versterken van de rol van vrouwen in conflictoplossing en vredesopbouw.

Als geopolitieke spanningen afnemen, vermindert ook het gevaar op internationale conflicten. Het aantal vluchtelingen als gevolg van conflict neemt af. Economieën kunnen groeien. Er is ruimte voor inspraak en participatie van vrouwen, waarvan we weten dat het leidt tot bijvoorbeeld betere beslissingen rondom klimaatvraagstukken, die uiteindelijk bijdragen aan het behalen van klimaatdoelen¹⁵. Het wereldwijd halen van de klimaatdoelen kan uiteindelijk resulteren in minder vluchtelingen die (indirect) vanwege klimaat moeten vertrekken. Bovendien neemt hierdoor het risico op (klimaatverandering gerelateerde) conflicten af.¹⁶ Dit

is een voorbeeld van hoe gendergelijkheid, veiligheid, economie en klimaat met elkaar samenhangen.

Het gaat hier dus over weerbare samenlevingen: samenlevingen die stabiel en veilig zijn, waarin inwoners vrij zijn, gelijkwaardige kansen hebben, maatschappelijke uitdagingen het hoofd kunnen bieden (zoals polarisatie, radicalisering en criminaliteit) en hun weg weten te vinden in de samenleving.¹⁷ Zoals uit onderstaande tekst duidelijk wordt, zijn er veel onderzoeken waaruit blijkt dat zowel elk van deze thema's afzonderlijk als in samenhang profiteert van inzet op gendergelijkheid en vrouwenrechten. Willen we als Nederland de vruchten plukken van weerbare samenlevingen, van een vreedzame, welvarende en duurzame wereld, dan zullen we dus moeten blijven investeren in gendergelijkheid en vrouwenrechten.

Verenigde Naties:

"Gelijkheid tussen mannen en vrouwen is niet alleen een mensenrecht, maar ook de basis voor een vreedzame, welvarende en duurzame wereld."¹⁸

We zetten daarom in dit stuk kort op een rij wat de ODA-investering in gendergelijkheid en vrouwenrechten nu oplevert voor Nederland, met een focus op drie thema's:

- 1 Economische groei
- 2 Veiligheid
- 3 Klimaat en voedselzekerheid

1. Economische groei

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) stelt dat landen waar gendergelijkheid en vrouwenrechten goed zijn geregeld, een robuustere economie hebben met meer groei.¹⁹ Nog duidelijker is het McKinsey rapport 'The power of Parity', waarin zij in 2015 al uitrekenen dat investeren in gendergelijkheid maar liefst 12 tot 28 biljoen (28.000.000.000.000) dollar groei voor de wereldeconomie oplevert. Deze impact is ongeveer gelijk aan de totale grootte van de Chinese en de Amerikaanse economie samen.²⁰ Als wereldwijd meer vrouwen volwaardig meedraaien in de wereldeconomie zal de internationale handel toenemen.²¹ Afzetmarkten worden vergroot, ook voor westerse goederen en diensten. In Nederland verdienen we jaarlijks ongeveer 330 miljard euro met de export. Dat is ruim één derde van alles wat we in Nederland verdienen.²² Nederland heeft dus baat bij deze groei.

Genderongelijkheid als kostenpost

De Wereldbank schat dat genderongelijkheid wereldwijd tot een verlies van wel 160 biljoen dollar aan human capital leidt.²³ Om dit gemiste potentieel te benutten, zijn investeringen nodig. Bijvoorbeeld in het onderwijs, maar ook in het opbouwen van beroepsrelevante vaardigheden en het stimuleren van ondernemerschap en innovatie. Ook is het belangrijk ervoor te zorgen dat zowel vrouwen als mannen gelijke toegang hebben tot kansen en middelen.²⁴

Het huidige niveau van genderongelijkheid kan dan ook een aanzienlijke kostenpost zijn. De Wereldbank schat dat alleen al geweld tegen vrouwen tot maar liefst 3,7% van het bruto nationaal product van een land kost. Dat is meer dan het dubbele van wat de meeste overheden aan onderwijs uitgeven.²⁵

Het economisch potentieel

Vrouwen zijn vaak verantwoordelijk voor de zorg voor kinderen en naasten. De vraag naar zorg zal alleen maar verder groeien. Ondersteuning door bijvoorbeeld kinderopvang helpt vrouwen om te kunnen werken of een opleiding te volgen. De Internationale Arbeidsorganisatie (IAO) schat dat door te investeren in een zorgeconomie 300 miljoen nieuwe banen kunnen worden gecreëerd. Elke dollar die daarbij wordt geïnvesteerd, levert vier keer zoveel op aan de globale economische BBP.²⁶

Zo starten vrouwen in Kenia een zorgonderneming waardoor andere vrouwen aan het werk kunnen (Kidogo)

Kidogo maakt in Kenia gebruik van een sociaal ondernemingsmodel dat op twee manieren effectief is. Het pakt het gebrek aan goede, betaalbare kinderopvang aan en versterkt zo de economische kansen van vrouwen. Daarnaast bouwt Kidogo aan vrouwelijk ondernemerschap, door vrouwelijke zorgondernemers, door Kidogo ook wel 'Mamapreneurs' genoemd, op te leiden en te ondersteunen. Zo kunnen zij hun eigen hoogwaardige kinderopvangbedrijven in hun lokale gemeenschappen laten groeien. Inmiddels zijn duizenden vrouwen opgeleid binnen dit model en verdienen met hun bedrijf een fatsoenlijk inkomen.²⁷

Gelijke toegang tot kansen en middelen is helaas wereldwijd verre van een realiteit. Als je kijkt naar wereldwijde investeringen, dan zien we dat slechts een fractie van de economische investeringen momenteel terechtkomt bij vrouwelijke ondernemers. Terwijl investeren in vrouwelijke ondernemers, - zowel in Nederland als in het Mondiale Zuiden - goed is voor de zaken. Vrouwelijke start-ups genereren volgens onderzoek van BCG het dubbele aan inkomsten voor elke euro die in ze geïnvesteerd wordt.²⁸ Ook weten we al langere tijd dat bedrijven met diverse teams in 87% van de gevallen een betere beslissing nemen, en dat beslissingen die genomen zijn en uitgevoerd door diverse teams 60% betere resultaten opleveren.²⁹

Meisjes en vrouwen die naar school gaan, kunnen later meer, en gericht bijdragen aan de arbeidsmarkt en de economie van een land en dragen op deze wijze bij aan de groei van de wereldeconomie. Meisjes ervaren andere belemmeringen voor scholing dan jongens, zoals hun menstruatie en het halen van water, dat voor het overgrote deel door meisjes gebeurt. Projecten die zich richten op schoon drinkwater, sanitaire voorzieningen en hygiëne kunnen deze barrières wegnemen, en zorgen er zo voor dat meisjes een opleiding kunnen volgen of deel kunnen nemen aan de arbeidsmarkt³⁰. Ook het voorkomen van tienerzwangerschappen en kindhuwelijken zorgt ervoor dat meisjes hun opleiding kunnen afmaken. Ieder jaar raken 21 miljoen meisjes wereldwijd onder de 19 jaar zwanger.³¹

Zo krijgen miljoenen vrouwen toegang tot financiële diensten in heel Afrika (VSLA's)

Village Savings and Loan Associations (VSLA's) geven vrouwen zonder bankrekening toegang tot financiële diensten. Ook bieden VSLA's platforms voor vrouwen en meisjes om hun kennis, vertrouwen, leiderschap en individuele en collectieve keuzevrijheid te vergroten.

Een VSLA is een zelfbeheerde groep van 20 tot 30 personen die regelmatig bijeenkomt om haar leden een veilige plek te bieden waar ze hun geld kunnen sparen, toegang kunnen krijgen tot leningen en een verzekering kunnen afsluiten. Er zijn inmiddels 8,4 miljoen VSLA-leden in heel Afrika en andere continenten. In 54 landen beheren mensen meer dan 2,34 miljard dollar per jaar via de VSLA's.³²

2. Veiligheid

Volgens de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid is Nederland 'door zijn open samenleving in combinatie met verslechterde geopolitieke verhoudingen kwetsbaar'.³³ Nederland is daarom direct gebaat bij het tegengaan van internationale conflicten en het tegengaan van terrorisme en extremistisch geweld. Maar ook indirect: conflict, geweld en dreiging kunnen leiden tot grotere defensie uitgaven door Nederland (aan bijvoorbeeld eigen defensie, vredesmissies en noodhulp),³⁴ maar ook tot een minder stabiele wereldhandel. Alleen al door de Russische invasie werd de groeiprognoze bijvoorbeeld met 0,5 procentpunt bijgesteld.³⁵ Andere gevolgen van conflict en geweld zijn een verslechtering van voedselvoorziening³⁶ en grotere aantallen vluchtelingen. Vrouwen spelen op al deze terreinen een rol.

Vredesprocessen en preventie van geweld

Vrouwen betrekken bij het voorkomen en oplossen van conflicten draagt bij aan een vreedzamere wereld. Vrouwen leveren namelijk een belangrijke bijdrage aan vredesonderhandelingen, vredesopbouw, vredeshandhaving, humanitaire respons en wederopbouw na conflicten.³⁷ Analyses tonen bijvoorbeeld aan dat de participatie van vrouwen in vredesprocessen de kans op een succesvol en langdurig vredesakkoord aanzienlijk vergroot.³⁸ Vredesakkoorden waaraan vrouwen deelnamen, blijken in de praktijk 20-35% langer stand te houden.³⁹ En ook in het voorkomen van conflicten kan de deelname van vrouwen van groot belang zijn. Zo laat onderzoek zien dat juist het gebrek aan diversiteit, zoals het ontbreken van vrouwen, in de groepen die beslissen over de inzet van nucleaire wapens bijdraagt aan het groeiende nucleaire risico.⁴⁰

Zo helpt Nederland de participatie van vrouwen in vredesprocessen te bevorderen

Het Nederlandse Nationaal Actieplan (NAP) 1325 is een samenwerkingsverband tussen de ministeries van Buitenlandse Zaken, Defensie, Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Justitie en Veiligheid, en meer dan 70 maatschappelijke organisaties in Nederland. Samen zetten zij zich in voor een wereld 1) waarin gelijke en betekenisvolle deelname van vrouwen en meisjes aan besluitvorming over vrede en veiligheid de norm is, 2) waarin duurzame vrede en ontwikkelingskansen voor iedereen haalbaar zijn en 3) waarin conflictgerelateerd geweld tegen vrouwen, mannen, meisjes en jongens is gestopt. Nederland droeg via dit programma bijvoorbeeld bij aan de vredesprocessen in Zuid-Sudan die in 2015 en 2018 uitmondten in twee akkoorden.⁴¹

Statistisch gezien is er een duidelijke link tussen gendergerelateerd geweld en ongelijkheid tussen vrouwen en mannen en het risico op het ontstaan van conflicten tussen landen.⁴² In onderzoek wordt het als volgt geduid: 'Binnenlandse normen van geweld die inherent zijn aan structurele ongelijkheden vertalen zich naar het internationale veld, net zoals binnenlandse normen van vreedzame conflictoplossingen dat doen.'⁴³ Dit is ook een reden om ervoor te zorgen dat vrouwen kunnen deelnemen aan besluitvorming. Want op zijn minst geldt dat hoe meer vrouwen er in een parlement zitten, hoe simpeler het wordt om dit soort onderwerpen op de agenda te krijgen.⁴⁴

Zo beïnvloeden vrouwen belangrijke debatten in de Veiligheidsraad van de VN

In 2023 en 2024 waren Soedanese vrouwen-rechtenorganisaties effectief in het beïnvloeden van de vergadering van de VN Veiligheidsraad. Zo spraken ze de raad publiekelijk toe en organiseerden ze gesloten deuren sessies over seksueel geweld in conflictsituaties. Met gevaar voor eigen leven ondersteunen deze organisaties hun gemeenschappen, leggen ze wreedheden vast en zorgen ervoor dat de internationale gemeenschap haar aandacht op Soedan gericht houdt.⁴⁵

Tegengaan van extremisme en terrorisme

Vrouwen kunnen op een andere manier invloed uitoefenen dan mannen bij het voorkomen van radicalisering. Zo hebben ze bijvoorbeeld een unieke invloed op andere vrouwen en jongeren. Women Beyond Borders probeert daarom met hun 'Motherschools' en 'Sisters Against Violent Extremism' vrouwen en meisjes te trainen door kennis en kunde tegen radicale invloeden te bieden. Zo kunnen zij dienen als een eerste verdedigingslinie tegen risicovolle groepen.⁴⁶

Verder worden vrouwen en meisjes in bepaalde omstandigheden als minder bedreigend gezien en kunnen daardoor makkelijker bemiddelen tussen strijdende partijen en sociale cohesie opbouwen. Ook dit draagt bij aan het voorkomen van extremisme en terrorisme.^{47 48}

Zo gaan lokale vrouwenleiders, jongerenleiders en religieuze leiders in Kenia de rekrutering van jongeren door radicale groepen tegen

In Kenia zijn de afgelopen 10 jaar inter-religieuze spanningen en radicalisering toegenomen. Het gevoel van achterstelling onder moslimgemeenschappen leidt tot isolement en maakt vooral jongeren vatbaar voor rekrutering door gewelddadige radicale groepen. De overheid treedt met harde hand op in het aanpakken van terrorisme. Het gevoel van achterstelling wordt helaas zo versterkt en spanningen tussen verschillende religieuze groepen vergroot. Mensen met een Missie werkt daarom samen met lokale vrouwenleiders, jongerenleiders en religieuze leiders uit verschillende groepen in Mombasa en Kwale om bijvoorbeeld de rekrutering van jongeren door Al Shabaab tegen te gaan. Zo voeren deze lokale leiders gesprekken met de lokale politie om te proberen wederzijds begrip te creëren en politiegeweld te verminderen. Ook spannen vrouwelijke leiders, jongerenleiders en religieuze leiders zich in om de relaties tussen verschillende religieuze gemeenschappen op lokaal niveau te verbeteren.⁴⁹

Helaas zijn vrouwen en meisjes soms zelf ook betrokken bij het plannen en uitvoeren van gewelddadige extremistische activiteiten. Er wordt geschat dat zij zo'n 10% tot 15% van de mensen in terroristische bewegingen vertegenwoordigen.⁵⁰ Ook treden zij soms op als mobilisatoren voor andere vrouwen en meisjes, maar ook voor mannen en jongens.⁵¹ In sommige omgevingen kunnen de ongelijkheden tussen vrouwen en meisjes, seksueel en gendergerelateerd geweld, marginalisering en gebrek aan kansen hen vatbaarder maken voor de aantrekkingskracht van terrorisme. Dit onderstreept het belang om aan deze ongelijkheden te werken.⁵²

Bovenal zien we dat vrouwenrechten en lhbtqi+ organisaties vooraan staan om onze gedeelde democratische waarden te verdedigen.⁵³ Deze organisaties spelen een belangrijke rol bij het tegengaan van gewelddadig en extremistisch gedachtegoed. Bovendien zijn ze cruciaal voor het bevorderen van de-escalatie van conflicten en geweldloze vormen van verzet tegen repressieve regimes.^{54 55}

Noodhulp

Als de belangen van meisjes en vrouwen in crisissituaties goed meegenomen worden, draagt dat bij aan een stabiele samenleving waarin extremistisch geweld en (internationaal) terrorisme worden tegengegaan. Het ondersteunt aan een toekomstige wederopbouw waar gelijkheid tussen alle vrouwen en mannen onderdeel van uitmaakt. Dit helpt ook bij het voorkomen van vluchtelingenstromen van meisjes en vrouwen. Daarom is het noodzakelijk dat noodhulp rekening houdt met de behoeften en ervaringen van meisjes en vrouwen. Dit geldt bijvoorbeeld voor de preventie van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld. Ook is het belangrijk dat menstruatieproducten beschikbaar zijn.⁵⁶ Daarnaast moeten meisjes en vrouwen betrokken worden bij de wederopbouw.⁵⁷

Een wereldwijde en langdurige verbetering in de aanpak van de klimaatcrisis helpt om kosten voor Nederland te verlagen. Dit gaat zowel om kosten vanwege schade door klimaatverandering (klimaat schade), als om kosten van beleid om ons te weren tegen deze schade (adaptatiekosten) en om opwarming tegen te gaan (mitigatiekosten). De exacte gezamenlijke kosten zijn volgens het CPB nog aan veel onzekere factoren onderhevig. Maar voor de periode 2000–2050 komen alleen al de kosten om de klimaatdoelen uit het Klimaatakkoord te halen volgens het PBL voor Nederland uit op 52 miljard euro.⁵⁸

3. Klimaat en voedselzekerheid

Klimaatverandering zorgt ook voor een groter aantal mensen die (indirect) vanwege klimaat moeten vertrekken. Maar liefst 90% van de vluchtelingen wereldwijd komen uit landen die zeer kwetsbaar zijn voor klimaatverandering. De Wereldbank voorspelt in 2050 mogelijk 216 miljoen klimaatvluchtelingen^{59, 60} het VN-klimaatpanel IPCC heeft het over 150 miljoen klimaatvluchtelingen in dat jaar.⁶¹ De meeste van deze landen bevinden zich eveneens in een conflictsituatie.⁶²

Succesvollere klimaatinzet

Voor een effectief wereldwijd klimaatbeleid is aandacht voor gelijke kansen voor vrouwen onontbeerlijk. De Nederlandse overheid erkent dat "enkel een divers klimaatbeleid effectief en duurzaam is".⁶³ Ook uit het meest recente IPCC-rapport blijkt dat de "empowerment van vrouwen zowel [klimaat]mitigatie als [klimaat] adaptatie ten goede komt." Als vrouwen meedoen aan het nemen van beslissingen en het maken van plannen, zijn gemeenschappen beter in staat om de klimaatcrisis aan te pakken.⁶⁴ Het United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) benadrukt ook dat gemeenschappen weerbaarder worden wanneer vrouwen deelnemen aan besluitvorming en planning, en dat hun capaciteit om de klimaatcrisis tegen te gaan hiermee wordt versterkt.⁶⁵

Deelname van vrouwen aan besluitvorming binnen bedrijven verbeteren innovatiekracht en zorgen voor sterkere klimaat-, milieu- en bedrijfsresultaten.⁶⁶ In onderzoek wordt benadrukt hoe mediation rondom natuurlijke hulpbronnen en klimaat in conflictsituaties kan verbeteren door vrouwen te betrekken omdat zij vaak heel direct ervaring hebben in hun werk op het land.⁶⁷ Helaas zijn vrouwen nog steeds structureel ondervertegenwoordigd bij besluitvorming over de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis.⁶⁸

Ondernemerschap gericht op klimaatoplossingen biedt kansen op zowel duurzaam als economisch vlak. Momenteel hebben vrouwen echter vaak geen toegang tot kapitaal (subsidies of krediet) voor bijvoorbeeld klimaatadaptatie technologieën.⁶⁹ Terwijl het effectief opnemen van criteria rondom gendergelijkheid in klimaatfinanciering en -programma's leidt tot grotere resultaten.⁷⁰ Vaak heeft een investering in een kleine groep vrouwen een trickle down effect naar de grotere gemeenschap.

Zo leiden vrouwen met een zonne-energie bedrijf andere vrouwen op tot ondernemers (Go green)

In Sub-Sahara-Afrika heeft zonne-energie technologie enorme economische kansen gecreëerd voor vrouwen. Investerings in zonne-technologie en gerichte steun voor vrouwelijke ondernemers – via opleiding, leningen en mentorschap – helpen de toegang tot energie te vergroten en stelt vrouwelijke ondernemers in staat hun eigen bedrijf op te starten. Dit heeft ook doorgevoerd op langere termijn: de groep van 23 vrouwen die in Malawi tot 'zonne-energie ondernemers' werden opgeleid hebben vervolgens weer andere vrouwen in hun omgeving opgeleid. Inmiddels is het aantal gegroeid tot bijna 2.000 ondernemers. Dit project hielp deze vrouwen een inkomen te genereren, maar heeft volgens de deelnemers ook bijgedragen aan het terugdringen van ontbossing en het tegengaan van gendergerelateerd geweld.⁷¹

Klimaat- en weergeerelateerde rampen en veranderingen zullen in de toekomst de hoeveelheid tijd die nodig is voor zorg en huishoudelijke activiteiten vergroten.⁷² Dit heeft een groter effect op meisjes – die vaker dan jongens van school worden gehouden om te helpen met huishoudelijke taken – en op vrouwen. Het zorgt ervoor dat zij minder tijd hebben voor betaald werk en beperkt daarmee hun mogelijkheden om bij te dragen aan de economie.

Positief effect op ecosystemen

De Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties (FAO) heeft daarnaast steeds meer bewijs gevonden dat een deelname van vrouwen aan bosbeheer en biodiversiteitsbescherming een “aanzienlijk positief effect” heeft op ecosystemen. Vrouwen spelen in de praktijk een belangrijke rol bij bijvoorbeeld bodem- en waterbeheer, bebossing en het waarborgen van variatie binnen cultuurgewassen.⁷³ Een studie uit India toont zelfs aan dat de deelname van vrouwen aan bosprojecten leidt tot 28% meer kans op herstel van bossen.⁷⁴ Vrouwen zijn ook vaak pioniers in belangrijke sectoren als duurzame energie, watermanagement en bos- en landbouw.⁷⁵

Zo dragen vrouwen bij aan klimaatadaptatie- en mitigatie (Analog Forestry)

Analog Forestry is een op de gemeenschap gebaseerde agro-ecologische methode die is ontwikkeld om aangetaste gronden te herstellen. Het International Analog Forestry Network (IAFN) creëert daarmee een alternatief voor het huidige model van exploitatie van natuurlijke hulpbronnen. IAFN's “Empowering Women through Analog Forestry” project van 2015-2020 werkte bijvoorbeeld met 25 door vrouwen geleide groepen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Via AF dragen vrouwen bij aan klimaatadaptatie - en mitigatie door bomen te planten, kwekerijen te creëren, en groente-, fruit- en kruidentuinen aan te leggen. Dit leidde niet alleen tot het vasthouden van koolstof, maar ook voor voedselsoevereiniteit, gezonde bodems, en de bescherming van stroomgebieden. Lokale agro-ecologische praktijken zoals AF zijn ook een belangrijke vorm van versterking voor de positie van vrouwen, zowel economisch door extra inkomens, als politiek. Zo voelen de deelnemende vrouwen zich gesterkt om via lobby en dialoog richting beleidsmakers, academici en media hun land- en waterrechten op te eisen en erkenning te krijgen voor hun gespecialiseerde kennis op het gebied van bossen en landrestauratie.

Rol in voedselzekerheid

Een eenzijdig dieet dat tekorten veroorzaakt aan vitamines en mineralen kan ervoor zorgen dat kinderen zich niet volledig fysiek en intellectueel kunnen ontwikkelen. Dit hindert ook de economische groei. In 2022 was 70% van de gedwongen ontheemden afkomstig uit landen of gebieden die getroffen waren door hongercrises. In 71 landen hebben 309 miljoen mensen acute honger.⁷⁶ Daarnaast lijden nog eens 2 miljard mensen aan ‘verborgen honger’.⁷⁷ De uitgaven van het UN WFP om de meest acute honger te stillen waren in 2021 bijna 10 miljard dollar.

Zo dragen vrouwen bij aan een inclusief Nationaal Gender Actieplan in Nigeria (Women Environmental programme)

In augustus 2020 was Nigeria een van de eerste landen in Afrika die een Gender Actie Plan goedkeurde. Dit nationale actieplan van Nigeria over gender en klimaatverandering is een routekaart voor de overheid en de private sector om de kennis, ervaring, behoeften en zorgen van burgers te integreren in nationale initiatieven op het gebied van klimaatverandering. Het plan omvat inbreng van belanghebbenden, waaronder de overheid, vrouwen, jongeren, ouderen en mensen met een beperking. Het actieplan richt zich onder andere op landbouw, bosbouw en landgebruik; voedselzekerheid en gezondheid; en water en sanitatie. Een doel is om de deelname van lokale gemeenschappen aan bosbouw en landbouwprogramma's te vergroten, de rechten van vrouwen* op grondbezit te waarborgen, en vrouwengroepen te ondersteunen bij boomaanplant en het opzetten van kwekerijen.⁷⁸

Vrouwen spelen een cruciale rol in de landbouw, waar ze een aanzienlijk deel van het werk verrichten.⁷⁹ Gendergelijkheid in de landbouw kan een belangrijke bijdrage leveren aan het aanpakken van wereldwijde hongersnood. Wanneer vrouwelijke boeren dezelfde rechten en toegang tot middelen hebben als hun mannelijke collega's, kunnen ze bijdragen aan het voeden van 100 tot 150 miljoen mensen wereldwijd.⁸⁰ Programma's die zich richten op verbeterde toegang tot landbouwkredieten en andere hulpmiddelen voor vrouwen zijn essentieel voor het vergroten van hun beheer over opbrengsten en het verbeteren van de voedselzekerheid.

Conclusies en aanbevelingen

Focus op gendergelijkheid en vrouwenrechten kent belangrijke voordelen voor Nederland

Investeren in vrouwen en meisjes wereldwijd, zowel in organisaties als op het niveau van besluitvorming, levert voordelen op voor economie, veiligheid en klimaat. Landen waarin gendergelijkheid en vrouwenrechten goed zijn geregeld, zijn veiliger en stabiel. Hoe kleiner de genderkloof, hoe kleiner de kans dat een land in een gewelddadig conflict belandt. Bovendien, door vrouwen in al hun diversiteit mee te laten praten en beslissen bij afspraken over internationale handel en verantwoord ondernemerschap kan Nederland bijdragen aan een betere economische positie van vrouwen, aan betere handelsrelaties en weerbare economieën. Nederland heeft direct en indirect baat bij stabiele wereld-economieën, het uitblijven van conflict, het tegengaan van extremisme en terrorisme, het tegengaan van klimaatverandering en het effectief inzetten op voedselzekerheid.

Financiering van en samenwerking met lokale vrouwenorganisaties is essentieel

Lokale vrouwenorganisaties zijn een effectieve en efficiënte manier om vrouwen te bereiken om zo de positieve effecten uit de analyse in dit document te bereiken. Deze organisaties hebben direct contact met de doelgroep, hebben lokaal en nationaal maatschappelijk draagvlak, en weten wat er speelt en wat er nodig is.⁸¹

Behoud de Nederlandse kennis en kunde op gendergelijkheid en vrouwenrechten

De samenwerking tussen lokale vrouwenorganisaties, Nederlandse experts en onze overheid heeft Nederland internationaal gezien een belangrijke reputatie, en kennis en kunde opgeleverd. Deze expertise varieert van het stimuleren van vrouwelijk ondernemerschap tot slimme oplossingen voor klimaatadaptatie en voedselzekerheid, van duurzame en inclusieve vrede en veiligheidsprocessen tot goede gezondheidszorg. Het blijven voortzetten van deze samenwerking en behoud van de opgebouwde kennis en kunde op het bevorderen van gelijke kansen en rechten voor alle vrouwen en meisjes, is op de lange termijn slim en effectief.

Eindnoten

- 1 L. Woezel et. al, The power of parity: how advancing women's equality can add \$ 12 trillion to global growth (McKinsey rapport), 2015. Zie: [link](#).
- 2 UN, Explainer: Why women's role in sustaining peace is more critical than ever, (UN News), 2023. Zie: [link opgehaald op 31 oktober 2024](#).
- 3 Intergovernmental Panel on Climate Change, Climate Change 2022 Mitigation of Climate Change Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, 2022. P. 525 Zie: [link](#).
- 4 S. Biegel en S. Lambin, Gender & Climate Investment: A strategy for unlocking a sustainable future, (GenderSmart rapport), 2021. Zie: [link](#).
- 5 De VN-richtlijn voor VN-lidstaten is 15% van het ODA budget in conflictgebieden te besteden aan programma's die ten goede komen aan gendergelijkheid en vrouwenrechten. De doelstelling van de Europese Unie voor bijdragen aan gendergelijkheid is 85%.
- 6 Verenigde Naties, Beijing Declaration and Platform for Action, 1995. Zie [link](#).
- 7 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid in samenwerking met Pro Demos, Huis voor Democratie en Rechtstaat, Kernwaarden van de Nederlandse Samenleving, (Brochure), 2014. Zie: [link](#).
- 8 World Economic Forum, Global Gender Gap 2024. Insight report, 2024. Zie: [link](#).
- 9 o.a. de Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, het Verdrag voor de uitbanning van alle vormen van discriminatie tegen vrouwen en het Verdrag van Istanboel van de Raad van Europa.
- 10 Wereldwijd gaat slechts 4% van alle gelden voor ontwikkelingssamenwerking naar projecten die gendergelijkheid en vrouwenrechten als hoofddoel hebben. Vrouwenorganisaties ontvangen nog geen 0,4% van het geld dat landen vrijmaken voor gendergelijkheid. Zie AWID, Where is the money for feminist organisations going? Data Snapshot and A Call to Action, 2021. p. 4. Zie: [link](#).
- 11 Kamerbrief Feministisch Buitenlands Beleid (Kamerstukken II 2021/22, 34952, nr 162). Zie: [link](#).
- 12 S. Repucci en A. Slipowitz, Freedom in the world 2022. The Global Expansion of Authoritarian rule, 2022. Zie: [link](#).
- 13 Zie de website van Young Women for Awareness, Agency, Advocacy & Accountability, opgehaald op 1 november 2024: [link](#).
- 14 Brief van de minister van Buitenlandse Zaken en Van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 27 september 2021, Kamerstukken II 2021/22, 33625, nr 331. Zie: [link](#).
- 15 Intergovernmental Panel on Climate Change, Climate Change 2022 Mitigation of Climate Change Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, 2022. p. 525 Zie: [link](#).
- 16 United Nations Department of Political and Peacebuilding Affairs, Weathering Two Storms DPPA Practice Note Gender and Climate in Peace and Security, 2022. p. 5. Zie: [link](#).
- 17 Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Directie Samenleving en Integratie, Agenda Veerkrachtige & Weerbare Samenleving, 2023. p. 4 Zie: [link](#).
- 18 <https://www.nen.nl/sdg-5-gendergelijkheid>
- 19 Promoting gender equality to strengthen economic growth and resilience, Economics Department Working Papers, no. 1776, OECD, 2023. Zie: [link](#).
- 20 L. Woezel et. al, The power of parity: how advancing women's equality can add \$ 12 trillion to global growth (McKinsey rapport), 2015. Zie: [link](#).
- 21 World Trade Organization, Women and Trade, 2024. Zie: [link](#).
- 22 Ministerie van Buitenlandse zaken, Waarom kan Nederland niet zonder internationale handel? (Weblogbericht 10-09-2024), 2024. Zie: [link opgehaald op 1 november 2024](#).
- 23 Q. Wodon en B. de la Briere, Unrealized potential: the high cost of gender inequality in earnings, 2018. p. 2. Zie: [link](#).
- 24 Q. Wodon en B. de la Briere, Unrealized potential: the high cost of gender inequality in earnings, 2018. p. 2. Zie: [link](#).
- 25 Hanmer, Lucia C.; Hasan, Tazeen; Klugman, Jeni G.; McCleary-Sills, Jennifer Diane; Santamaria Bonilla, Julieth Andrea; Twigg, Sarah. Voice and agency: empowering women and girls for shared prosperity (English). Washington, D.C.: World Bank Group. Zie: [link](#).
- 26 Cherie Blair Foundation for women en Care, Bilding caring economies as a pathway to economic and gender justice, 2024. p. 12. Zie: [link](#).

- 27 Cherie Blair Foundation for women en Care, Building caring economies as a pathway to economic and gender justice, 2024. p. 14. Zie: [link](#).
- 28 Katie Abouzahr, Matt Krentz, John Harthorne, and Frances Brooks Taplett, Why Women-Owned Startups Are a Better Bet, BCG, 2018. Zie: [link](#).
- 29 E. Larson, New Research: Diversity + Inclusion = Better decision Making at work (Forbes webbericht), 2017. Zie [link](#) opgehaald op 1 november 2024.
- 30 Joint Monitoring Programme WHO/UNICEF, Women and girls bear brunt of water and sanitation crisis - new UNICEF-WHO report, 2023. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 31 WHO, Factsheet Adolescent pregnancy, 2024. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 32 Care, How VSLAs were central to success. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 33 Nationaal Coördinator Terrorisbestrijding en Veiligheid, Infographic Integrale aanpak nationale veiligheid, 2020. Zie: [link](#).
- 34 Ministerie van Financiën, XVII Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (begroting), 2023. Zie: [link](#).
- 35 Allianz, Economische vooruitzichten 2022: Hoe vangt de wereldhandel de klappen van corona en Oekraïne op?, 2022. p. 7. Zie: [link](#).
- 36 Zie bijvoorbeeld over de invloed van de invasie van Rusland in Oekraïne op de wereldwijde voedselcrisis: Europese Raad, Raad van de Europese Unie, Infographics Hoe de Russische invasie in Oekraïne wereldwede voedselcrisis verergert, webpagina. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 37 Zoals bevestigd in resolutie 1325 (2000) van de VN Veiligheidsraad. Zie: [link](#).
- 38 M. O'Reilly, A. Ó Súilleabháin en T. Paffenholz, Reimagining Peacemaking: Women's Role in Peace Processes, 2015. p. 6. Zie: [link](#).
- 39 UN, Explainer: Why women's role in sustaining peace is more critical than ever, (UN News), 2023. Zie: [link](#) opgehaald op 31 oktober 2024.
- 40 R. H. Dalaqua et. al, From the Margins to the Mainstream Advancing Intersectional Gender Analysis in Nuclear Non-Proliferation and Disarmament, 2024. p. 14. Zie: [link](#).
- 41 Oxfam International, Born to Lead Recommendations on increasing women's participation in South Sudan's peace process, 2020. p. 2. Zie: [link](#).
- 42 Caprioli et. al, Putting Women in Their Place in: Baker Center Journal of Applied Public Policy Vol. I No. I, 2007. p. 15.
- 43 Caprioli et. al, Putting Women in Their Place in: Baker Center Journal of Applied Public Policy Vol. I No. I, 2007. p. 15.
- 44 J. Ballington (Inter-Parliamentary Union), Equality in Politics: A Survey of Women and Men in Parliaments, 2008. p. 54 figuur 4.3. Zie: [link](#).
- 45 Verklaring van mevrouw Niemant Ahmadi tijdens het open debat van de VN-Veiligheidsraad over conflictgerelateerd seksueel geweld, 23 april 2024. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 46 <https://wwb.org/activity/motherschools/>, opgehaald op 1 november 2024.
- 47 C. K. Shepherd, The Role of Women in International Conflict Resolution in: Hamline University's School of Law's Journal of Public Law and Policy volume 36 Issue 2. Zie: [link](#).
- 48 R. Simpson en L. Assaad, Prospects and challenges for women's role in conflict prevention and reconciliation in Lebanon. Lessons from leading women peacebuilders in Tripoli and Baalbek, 2022. Zie: [link](#).
- 49 Mensen met een Missie, De-radicalisering en vergroten van tolerantie in Kenia, 2024. Zie: [link](#).
- 50 United Nations Security Council Counter-Terrorism Committee Executive Directorate, Gender Dimensions of the Response to Returning Foreign Terrorist Fighters: Research Perspective (CTED Trends Report February 2019), 2019. p. 6. Zie: [link](#).
- 51 Global Counter Terrorism Forum, Good Practices on Women and Countering Violent Extremism. Zie: [link](#).
- 52 Global Counter Terrorism Forum, Good Practices on Women and Countering Violent Extremism. Zie: [link](#).
- 53 UNDP, Protecting those who protect human rights, 2023. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 54 Global Counter Terrorism Forum, Good Practices on Women and Countering Violent Extremism. Zie: [link](#).
- 55 Zie bijvoorbeeld: Stichting Vrouwenorganisatie Nederland-Darfur, Portraits of Women Peacemakers in Darfur Sudan, 2016. Zie: [link](#).
- 56 Zie bijvoorbeeld: <https://www.actionaid.org.uk/our-work/period-poverty/periods-in-humanitarian-disasters>, opgehaald 1 november 2024.
- 57 Ministerie van Buitenlandse Zaken, IOB Evaluation Gender Mainstreaming in the Dutch Ministry of Foreign Affairs. Beyond 'add women and stir'?, 2021. p. 29. Zie: [link](#).
- 58 R. Koelemeijer en B. Strengers (PBL), Nationale kosten van maatregelen gericht op het realiseren van doelstellingen uit het energieakkoord 2013, 2020. p. 10. Zie: [link](#).
- 59 Met klimaatvluchtelingen bedoelen we mensen die (indirect) door klimaatverandering van hun land of woonplaats vluchten
- 60 Clement, Viviane; Rigaud, Kanta Kumari; de Sherbinin, Alex; Jones, Bryan; Adamo, Susana; Schewe, Jacob; Sadiq, Nian; Shabahat, Elham. 2021. Groundswell Part 2: Acting on Internal Climate Migration, World Bank, Washington, DC. Zie: [link](#).
- 61 The Guardian, Global warming could create 150 million 'climate refugees' by 2050, 2009. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 62 United Nations Department of Political and Peacebuilding Affairs, Weathering Two Storms DPPA Practice Note Gender and Climate in Peace and Security, 2022. p. 5. Zie: [link](#).
- 63 Ministerie van Buitenlandse Zaken, Vrouwen nemen het voortouw in de strijd tegen klimaatverandering (weblog-bericht 14-03-2022), 2022. Zie: [link](#).
- 64 Intergovernmental Panel on Climate Change, Climate Change 2022 Mitigation of Climate Change Working Group III Contribution to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change, 2022. P. 525 Zie: [link](#).
- 65 United Nations Climate Change, Five Reasons Why Climate Action Needs Women (online artikel), 2023. Zie: [link](#).
- 66 S. Biegel en S. Lambin, Gender & Climate Investment: A strategy for unlocking a sustainable future, (GenderSmart rapport), 2021. Zie: [link](#).
- 67 United Nations Department of Political and Peacebuilding Affairs, The Implications of Climate Change for Mediation and Peace Processes DPPA Practice Note, 2022. Zie: [link](#).
- 68 L. Bigda (WEDO), Release: New data shows 34% women's participation on party delegations at COP28, the same percentage as 10 years ago (web artikel), 2024. Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 69 L. Schalatek (Heinrich Böll Stiftung The green Political Foundation), Gender and Climate Finance: Double Mainstreaming for Sustainable Development, 2009. Zie: [link](#).
- 70 L. Schalatek (Heinrich Böll Stiftung The green Political Foundation), Gender and Climate Finance: Double Mainstreaming for Sustainable Development, 2009. p. 13. Zie: [link](#).
- 71 Care, Making the Green Transition Work for Women, Unlocking gender-just economic opportunities in the era of crisis recovery, 2022. Zie: [link](#).
- 72 Care, Making the Green Transition Work for Women, Unlocking gender-just economic opportunities in the era of crisis recovery, 2022. p5-6. Zie: [link](#).
- 73 Onder coordinatie van WO=MEN, Eerlijk duurzaam en effectief, gendergelijkheid als basis voor klimaat- en biodiversiteitsbeleid, 2024. p. 8. Zie: [link](#).
- 74 United Nations Development Programme (2016, p.5), Gender & Climate Change. Gender and REDD+ Zie: [link](#).
- 75 ActionAid, Both Ends, WECF en WO=MEN, Onlosmakelijk verbonden: Gendergelijkheid, Klimaat en Biodiversiteit, 2021. p. 4. Zie: [link](#).
- 76 World Food Programme, A global food crisis (webpagina). Zie: [link](#) opgehaald 1 november 2024.
- 77 C. Brunt (OneWorld), Zes dingen die je moet weten over honger (webartikel), 2019. Zie: [link](#).
- 78 Women Environmental Programme, Zie [link](#).
- 79 ActionAid, Both Ends, WECF en WO=MEN, Onlosmakelijk verbonden: Gendergelijkheid, Klimaat en Biodiversiteit, 2021. Zie: [link](#).
- 80 Farming First en Food and Agricultural Organisation, The Female Face of Farming, 2012. p. 16. Zie: [link](#).
- 81 Mama Cash. 2020. Feminist Activism Works: A review of select literature on the impact of feminist activism in achieving women's rights. Zie: [link](#).

wo=men

DUTCH GENDER PLATFORM

Colofon

Tekst:

Equinox Equality Experts

Ody Neisingh ody@equinoxequality.com

Addy Polet addy@equinoxequality.com

Eindredactie

WO=MEN Dutch Gender Platform

Ontwerp

Engine Branding